



Briuselis, 2013 12 04  
COM(2013) 869 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI**

**dėl Viduržemio jūros regiono darbo grupės veiklos**

## 1. SANTRAUKA

2013 m. spalio 3 d. prie Lampedūzos salos krantų nuskendo apie 500 migrantų gabenę laivas. Po šios daugybės žmonių gyvybę nusinešusios nelaimės Europos vadovai ir piliečiai griežtai paragino imtis veiksmų.

2013 m. spalio 7–8 d. vykusiame Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje nuspręsta sukurti Viduržemio jūros regiono darbo grupę. Tokios grupės sukūrimą palankiai įvertino spalio mėn. posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba, pareiškus, kad reikėtų imtis ryžtingų veiksmų siekiant užkirsti kelią žmonių gyvybę pasiglemžiančioms nelaimėms jūroje ir išvengti tokių tragedijų pasikartojimo. Tokių veiksmų tikslas būtų suteikti apsaugą vadovaujantis solidarumo ir sąžiningo dalijimosi atsakomybe principais ir svarbi tokių veiksmų dalis būtų į išorę orientuotos priemonės. Atsižvelgiant į tai, po Lampedūzos nelaimės lapkričio 18 d. posėdžiavusi Užsienio reikalų taryba taip pat aptarė būdus, kaip stiprinti politinį dialogą ir bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis. Spalio 23 d. Europos Parlamentas taip pat priėmė rezoliuciją<sup>1</sup> šiuo klausimu.

Per diskusijas Viduržemio jūros regiono darbo grupės posėdžiuose ir remiantis jai suteiktais įgaliojimais nuspręsta, kad laikantis integruoto požiūrio į visą Viduržemio jūros regioną būtina taikyti visapusiškas priemones, nes tragiški įvykiai prie Lampedūzos krantų yra ilgą laiką neišsprendžiamo įvairialypio uždavinio dalis. Tokių priemonių pavyzdžiai: pagalba ir sustiprintas dialogas su kilmės ir tranzito šalimis laikantis visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą; daugiau dėmesio perkėlimui ir regioninei apsaugai; galimybių teisėtai ir saugiai atvykti į Europos Sąjungą nagrinėjimas ir perkėlimo į ES pastangų stiprinimas; kova su prekyba žmonėmis, neteisėtu migrantų gabenimu ir nusikaltėlių tinklais; spartus ir ilgalaikis migrantų grąžinimas žmoniškomis ir orumą užtikrinančiomis sąlygomis; ES išorės sienų valdymo stiprinimas; neseniai priimto EUROSUR reglamento įgyvendinimas ir parama valstybės narėms, kurių migracijos ir prieglobsčio sistemoms daromas didelis spaudimas.

Šiame komunikate pateikti veiksmai pagrįsti šiuo holistiniu požiūriu ir jais siekiama skubių ir praktinių sprendimų, kurie trumpuoju laikotarpiu galėtų papildyti visame Viduržemio jūros regione vykdomą veiklą. Per darbo grupės diskusijas nustatytos penkios pagrindinės plataus geografinio masto veiksmų, kuriais būtų užkertamas kelias migrantams iš kilmės ir tranzito šalių vykti į pavojingas keliones į Europos Sąjungą, sritys:

- (1) bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis veiksmai;
- (2) regioninė apsauga, perkėlimas į Europos Sąjungą ir daugiau teisėtų būdų patekti į Europą;
- (3) kova su prekyba žmonėmis, neteisėtu migrantų gabenimu ir organizuotu nusikalstamumu;

---

<sup>1</sup> 2013 m. spalio 23 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl migracijos srautų Viduržemio jūros regione, ypatingą dėmesį skiriant tragiškiems įvykiams prie Lampedūzos krantų (2013/2827(RSP)).

- (4) griežtesnis sienų stebėjimas, padedantis geriau suvokti padėties jūroje vaizdą, užtikrinti apsaugą ir gelbėti migrantų gyvybę Viduržemio jūroje;
- (5) pagalba didelį migracijos spaudimą patiriančioms valstybėms narėms ir solidarumas su jomis.

Atsižvelgiant į spalio mėn. posėdžiavusios Europos Vadovų Tarybos išvadas, per darbo grupės posėdžius patvirtinta, kad būtinas skubias priemones turi papildyti geriausiais turimais mokslinių tyrimų rezultatais pagrįstos ilgalaikės iniciatyvos, kuriomis siekiama spręsti pagrindines migraciją skatinančias problemas (skurdas, žmogaus teisių pažeidimai, konfliktai, ekonominių galimybių trūkumas, prasto darbo sąlygos, nedarbas ir t. t.). Reikėtų įgyvendinti iniciatyvas, kad būtų pertvarkyti tranzito šalių migracijos ir prieglobsčio sistemų teisiniai ir administraciniai pagrindai. Visi ES veiksmai turi būti vertinami atsižvelgiant į ES palaikomų santykių su atitinkamomis šalimis partnerėmis ir regionais platesnio masto politines aplinkybes – jie negali būti atskirti nuo Europos kaimynystės politikos ir nuo Visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą (VPMJ) išorės migracijos politikos pagrindo. Dėl savo pobūdžio šie veiksmai yra ilgesnės trukmės ir jau įtraukti į ES ilgalaikės strategijas. Jie taip pat svarbūs siekiant užkirsti kelią pavojingoms kelionėms į Europą.

Visi šiame komunikate nurodyti veiksmai turės visiškai atitikti tarptautinius žmogaus teisių standartus, įskaitant Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartiją<sup>2</sup>, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, 1951 m. JT Konvenciją dėl pabėgėlių statuso, negrąžinimo principą ir galiojančias ES *acquis* nuostatas. Jei naudojami asmens duomenys, reikėtų itin nuodugniai įgyvendinti galiojančias nuostatas.

Šis komunikatas teikiamas aptarti gruodžio 5–6 d. vyksiančiame Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje. Diskusijos rezultatus pirmininkaujanti valstybė narė pateiks gruodžio 19–20 d. Europos Vadovų Tarybos posėdyje.

Tęsiant šiame komunikate numatytus darbus, būtina tinkamai apsvarstyti, kokius išteklius ir turtą, atsižvelgiant į dabartinius biudžeto suvaržymus, galėtų panaudoti visi dalyviai, kad veiksmai būtų įgyvendinti ir kad būtų pasiektas bendras tikslas išvengti tokių tragedijų, kokia įvyko prie Lampedūzos krantų, pasikartojimo ateityje. Europos Komisija reguliariai supažindins Tarybą ir Europos Parlamentą su pažanga, padaryta įgyvendinant komunikatą dėl Viduržemio jūros regiono darbo grupės veiklos.

## **2. PROCESAS**

Rengdama šį komunikatą, Viduržemio jūros regiono darbo grupei pirmininkaujanti Europos Komisija 2013 m. spalio 24 d. ir lapkričio 20 d. surengė du darbo grupės posėdžius. Juose dalyvavo Europos išorės veiksmų tarnyba ir visos valstybės narės, taip pat tiesiogiai su procesu susijusios ES agentūros (Europos prieglobsčio paramos biuras

---

<sup>2</sup> Visų pirma jos 2, 4, 18 ir 19 straipsniai.

(EASO), FRONTEX, Europol, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA), Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA)).

Rengiant komunikatą dėl Viduržemio jūros regiono darbo grupės veiklos, konsultuotasi su kitais subjektais, pvz., su asocijuotosiomis šalimis, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR), Tarptautine migracijos organizacija (IOM), Tarptautiniu migracijos politikos kūrimo centru, Migracijos politikos centru, Tarptautine jūrų organizacija, Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru (UNODC) ir Interpolu<sup>3</sup>.

### **3. VEIKSMŲ KRYPTYS**

Viduržemio jūros regiono darbo grupė nustatė šias veiksmų kryptis:

---

<sup>3</sup> Tekste pripažįstant tokioms organizacijoms tenkantį vaidmenį nedaroma poveikio bet kokiems finansiniams sprendimams, kurie bus priimti įgyvendinant komunikate numatytus veiksmus.

## **1) Bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis veiksmai**

Bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis veiksmai yra vienas veiksmingiausių būdų užkirsti kelią asmenų mėginimams neteisėtai patekti į ES ir rizikuoti gyvybe vykstant į pavojingas keliones į Europą.

Siekiant šalinti pagrindines neteisėtos migracijos priežastis, stebėti migracijos srautus, rinkti informaciją ir žvalgybinę informaciją apie maršrutus ir tinklus, ardyti neteisėtai migrantus gabenančių nusikaltėlių ir prekeivių žmonių tinklus ir rasti ilgalaikių su migracijos srautais per Viduržemio jūrą susijusių sprendimų, trečiosios šalys yra svarbiausios partnerės. Atsižvelgiant į bendras su ES išorės santykiams susijusias aplinkybes, labai svarbu su kilmės ir tranzito šalimis tęsti darbą ir bendradarbiavimą migracijos ir vystymosi srityje, taip pat stiprinti jų pajėgumus valdyti mišrius migracijos srautus ir padėti užtikrinti, kad jų migracijos ir prieglobsčio sistemos atitiktų tarptautinius žmogaus teisių standartus. Su kilmės ir tranzito šalimis būtina palaikyti platesnio masto tikslinį politinį dialogą, kad būtų kuriama partnerių tarpusavio pasitikėjimo atmosfera ir skatinamas pozityvus dalyvavimas sprendžiant su migracija susijusius uždavinius, kurie itin svarbūs abiem pusėms.

Laikantis visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą (VPMJ) sukurtas dialogo ir bendradarbiavimo su visomis trečiosiomis šalimis pagrindas ir nustatytas visapusiškas požiūris į su migracija susijusius dialogus ir bendradarbiavimą. Politinis aktyvumas būtinas siekiant didinti VPMJ veiksmingumą ir poveikį, taip pat užtikrinti pažangą palaikant dialogus migracijos, judumo ir saugumo klausimais ir vykdant derybas dėl partnerystės judumo srityje. Ateityje veiksmai ir toliau bus daugiausia skirti Europos kaimynystės politikoje dalyvaujančioms šalims, strateginiams partneriams ir ypatingos svarbos kilmės ir (arba) tranzito šalims, taip pat su atitinkamomis tarptautinėms organizacijomis palaikomam bendradarbiavimui.

Atsižvelgiant į migracijos srautų pobūdį, Viduržemio jūros pietinėje pakrantėje esančioms tranzito šalims reikės suteikti paskatų palaikyti bendradarbiavimą sprendžiant migrantų, kurie nėra jų piliečiai, klausimą. Todėl ES turi laikytis platesnio požiūrio ir skelbti pozityvią su migracija susijusią informaciją. Palaikant santykius su šalimis partnerėmis taip pat reikės atsižvelgti į konkrečius joms aktualius klausimus ir lūkesčius, susijusius su migracija, taip pat į jų suvokimą, kad ES siekia daugiausia dėmesio skirti su saugumu susijusiems aspektams, readmisijai ir (arba) grįžimui ir kovai su neteisėta migracija.

Šiomis aplinkybėmis siūlomais veiksmais siekiama stiprinti arba pradėti veiklą trumpuoju laikotarpiu, kad būtų pasiekta minėtų tikslų, taip pat užtikrinti glaudesnę galimų ES ir nacionalinių priemonių koordinavimą. Svarbūs šio požiūrio elementai – partnerystė judumo srityje, informacinės kampanijos, diplomatinės iniciatyvos ir pajėgumų stiprinimas. Svarbi šiame skyriuje numatytų veiksmų įgyvendinimo partnerė bus Europos išorės veiksmų tarnyba, o šias trumpesnės ir vidutinės trukmės priemonės papildys ilgalaikis ir tvarus bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis.

## **Veiksmai**

### **- Konkretūs veiksmai tranzito šalyse**

1.1. Komisija ir valstybės narės turėtų skirti deramą politinį dėmesį, kad būtų pasirašyta ir pradėta įgyvendinti neseniai su Tunisu sudaryta partnerystė judumo srityje.

Turėtų būti toliau įgyvendinamos bendradarbiavimo iniciatyvos, numatytos pagal neseniai su Maroku pasirašytą partnerystę judumo srityje, ir Maroko valdžios institucijoms turėtų būti teikiama parama, kad būtų iki galo atsižvelgta į Nacionalinės žmogaus teisių tarybos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas sukurti naują migracijos ir prieglobsčio politiką.

Atsižvelgiant į palankius dialogo migracijos, judumo ir saugumo klausimais, pradėto su Jordanija 2012 m. gruodžio mėn., rezultatus, su šia šalimi nedelsiant turėtų būti pradėtos derybos dėl partnerystės judumo srityje.

Nauji dialogai migracijos, judumo ir saugumo klausimais, kurie turi būti pradėti su kitomis pietinėmis Viduržemio jūros regiono šalimis, t. y. su Egiptu, Libija, Alžyru ir Libanu<sup>4</sup>, taip pat laikomi prioritetu.

Sprendimas šiuo klausimu bus priimtas pagal konkrečios šalies vertinimą, visų pirma atsižvelgiant į atitinkamus jų pajėgumus ir ryžtą tinkamiau spręsti migracijos ir prieglobsčio klausimus laikantis tarptautinių standartų ir stiprinti savo bendradarbiavimą su ES šiose srityse.

Tokie susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su migrantų ir pabėgėlių teisėmis, turėtų būti sistemingai keliami palaikant politinį dialogą su trečiosiomis šalimis, įgyvendinant ES strateginę programą ir veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje (14 veiksmas), ir teikiant pagalbą, kad būtų kuriamos tinkamai veikiančios prieglobsčio ir migracijos sistemos. ES agentūrų, pvz., EASO, FRA ir FRONTEX, taip pat valstybių narių, tarptautinių organizacijų ir pilietinės visuomenės įgyvendinamos iniciatyvos, kuriomis siekiama stiprinti pajėgumus prieglobsčio, priėmimo, migracijos ir sienų valdymo srityse, gali būti svarbus partnerysčių judumo srityje elementas.

Turėtų būti atlikta partnerysčių judumo srityje finansinė peržiūra, kad valstybės narės būtų skatinamos aktyviau dalyvauti rengiant projektus. Partnerystės judumo srityje taip pat turėtų būti strategiškai naudojamos kaip regioninio bendradarbiavimo migracijos srityje skatinimo priemonė.

1.2. Siekiant veiksmingiau kovoti su neteisėtai migrantus gabenančių asmenų ir prekeivių žmonėmis tinklais, su tam tikromis Šiaurės Afrikos ir Sahelio regiono šalimis bus skatinama palaikyti dialogą susirūpinimą keliančiais klausimais. Su Tuniso valdžios institucijomis turėtų būti surengtos diskusijos dėl priemonių, kad būtų sustabdytas Tuniso laivų tiekimas neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims Libijoje, įskaitant laivų

---

<sup>4</sup> Svarstoma galimybė teikti pagalbą su Libano valdžios institucijomis palaikomam bendradarbiavimui Integruoto sienų valdymo (ISV) srityje, kad būtų stiprinamos valstybinės institucijos ir gerinamas agentūrų tarpusavio bendradarbiavimas. Šiomis aplinkybėmis ES taip pat siekia skatinti laikytis ISV teisėmis pagrįsto požiūrio, kuris apima teisėtą žmonių ir prekių judėjimą ir migracijos srautų valdymą. ES šiuo metu taip pat svarsto galimybes remti Libano ginkluotąsias pajėgas.

registravimą ir sekimą siekiant keistis duomenimis. Panašūs procesai taip pat turėtų būti skatinami kitose Šiaurės Afrikos šalyse. Visų pirma Egipto valdžios institucijas reikėtų skatinti daugiau dėmesio skirti prekeivių žmonėmis veiklai Sinajaus regione ir veiksmingiau su ja kovoti, Sudano valdžios institucijas reikėtų skatinti kovoti su nusikaltėlių organizacijomis, veikiančiomis šalies teritorijoje ir padedančioms neteisėtai gabenti migrantus ir įvežti migrantus bei pabėgėlius iš Somalio pusiasalio į Viduržemio jūros regioną; Nigerijos valdžios institucijos turėtų būti labiau įtrauktos ir joms turėtų būti padedama geriau apsaugoti pažeidžiamiausius piliečius, kad jie netaptų prekeivių žmonėmis aukomis.

1.3. Atsižvelgiant į labai nestabilią saugumo ir politinę padėtį ir ribotus institucinius ir administracinius pajėgumus, Libija šiuo metu nepajėgia kovoti su neteisėtai migrantus gabenančiais asmenimis ir prekeiviais žmonėmis. Todėl Libija yra pagrindinė mišrių migracijos srautų tranzito ir išvykimo šalis centrinėje Viduržemio jūros regiono dalyje. Siekdama rasti išeitį iš tokios padėties, ES turėtų didinti visapusišką paramą Libijai skatindama šalies stabilumą, stiprindama valdymą ir saugumą, spręsdama radikalėjimo, smurtinio ekstremizmo ir terorizmo problemas, taip pat skatindama atsižvelgti į žmogaus teisių pažeidimų ataskaitas. Be to, įgyvendinant EUBAM (ES pasienio pagalbos misiją) ir Sacharos bei Viduržemio jūros projektą bus teikiama ypatingos svarbos pagalba integruoto sienų valdymo sistemai kurti. Valstybės narės ir FRONTEX turėtų apsvarstyti, kaip toliau remti šias iniciatyvas. Savo ruožtu ES toliau teiks paramą, kad Libijoje būtų sukurta migracijos valdymo ir prieglobsčio sistema, visiškai atitinkanti tarptautinius žmogaus teisių standartus. Atsižvelgiant į tai, kad Libija yra darbo ieškančių migrantų priimančioji šalis, siekiant sumažinti neteisėtą migraciją, vienas iš Darbo ministerijos prioritetų yra sukurti aiškią oficialią darbo ieškančių migrantų paraiškų nagrinėjimo procedūrą ir tokios pastangos turėtų būti remiamos. ES toliau bendradarbiaus su Libijos valdžios institucijomis, kad būtų išspręstos tokios problemos kaip atsitiktinis migrantų sulaikymas, netinkamas elgesys su migrantais sulaikymo centruose ir kitur, taip pat kad būtų gerinamos sąlygos sulaikymo centruose. Ypatingą dėmesį ES skirs tam, kad Libija užtikrintų asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, teises, priimtų su prieglobsčiu susijusius teisės aktus ir sureguliuotų Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro poziciją šioje šalyje<sup>5</sup>. Kai tik leis saugumo padėtis, turėtų būti sukurtas ryšių palaikymo pareigūnų tinklas, kurio tikslas – kovoti su neteisėta migracija Libijoje. Komisija įsipareigojusi pagal VPMJ pradėti dialogą migracijos, judumo ir saugumo klausimais su Libijos valdžios institucijomis, kai tik tam bus tinkamos sąlygos. Šiuos veiksmus papildė kiti ES projektai ir programos saugumo srityje.

---

<sup>5</sup> Komisija svarsto galimybę priimti finansinį sprendimą įgyvendinti 10 mln. EUR vertės programą pagal Europos kaimynystės politikos priemonę, kuria daugiausia dėmesio bus skiriama teisei ir institucinei sistemai tobulinti ir už migraciją ir prieglobsčio valdymą atsakingų institucijų pajėgumams stiprinti laikantis tarptautinių standartų ir geriausios praktikos pavyzdžių, kad būtų visiškai paisoma migrantų žmogaus teisių ir garantuojamas žmogaus orumas, taip pat garantuojama tarptautinė apsauga laikantis tarptautinių standartų. Įgyvendinant programą ypatingas dėmesys bus skiriamas migrantų gyvenimo sąlygų sulaikymo centruose gerinimui. Tam bus peržiūrėtos administracinės procedūros, tobulinamos migrantams teikiamos paslaugos ir suteikiama daugiau galimybių įsidiarbinti.



1.4. Turkijos teritorija yra kitas svarbus tranzito punktas, per kurį tiek Trakijos regionu, tiek Viduržemio jūros vandenimis migrantai neteisėtai plūsta į ES. Pripažįstant, kad Turkija turi didelius pajėgumus ir deda daug pastangų siekdama užkirsti kelią šiam reiškiniui, svarbu toliau palaikyti dialogą ir bendradarbiauti su Turkijos valdžios institucijomis, kad būtų toliau stiprinami pajėgumai ardyti neteisėtas migrantų keliones organizuojančių nusikaltėlių tinklus, užkirsti jiems kelią stiprinant sienų stebėjimą, skubiai keisti informaciją su suinteresuotosiomis valstybėmis narėmis ir visiškai įgyvendinti readmisijos susitarimą. Šiuo požiūriu bus svarbu sukurti Turkijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklą, panašų į Libijoje numatytą tinklą. Be to, svarbu, kad ES toliau padėtų Turkijai kaip šaliai kandidatėi plėtoti sienų, vizų, migracijos ir prieglobsčio valdymo sistemas laikantis ES standartų.

1.5. Tranzito šalims skirtus veiksmus turės papildyti su Rytų ir Vakarų Afrikos kilmės šalimis palaikomas politinis dialogas ir stiprinamas bendradarbiavimas. Didelės naudos galėtų duoti specialūs dialogai migracijos klausimais, demaršai ir didesni įsipareigojimai tiek šalių, tiek regioninių partnerių lygmeniu, įtraukiant atitinkamus ES specialiuosius įgaliotinius. Palaikomas bendradarbiavimas padeda gerinti socialines ir ekonomines sąlygas ir didinti asmenų, kurie kitomis aplinkybėmis galėtų tapti neteisėtais migrantais, įsidarbinimo galimybes. Remiant tinkamesnę migracijos valdymą nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu turėtų būti siekiama veiksmingiau kovoti su prekyba žmonėmis, vykdyti prekeivių baudžiamąjį persekiojimą ir teikti pagalbą aukoms. Pasitelkdama turimas priemones ir lėšas, taip pat specialias priemones žmogaus teisėms ginti, ES turėtų siekti, kad šalyse partnerėse ir regionuose būtų paisoma visų migrantų žmogaus teisių, ir ypatingą dėmesį skirti pažeidžiamoms grupėms ir specialioms prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių teisėms. ES turėtų spręsti į beviltišką padėtį patekusių pabėgėlių problemas ir užkirsti joms kelią, stiprinti pabėgėlių apsaugą ir didinti saugumą pabėgėlių stovyklose (pvz., taikydama ES stabilumo priemonę). Šiomis aplinkybėmis taip pat turėtų būti remiamoms naujoviškos programos.

#### **- Regioniniai požiūriai**

1.6. Kaip platesnio masto su migracija susijusių veiksmų dalis turėtų būti rengiamos informavimo ir informuotumo didinimo kampanijos, kurių paskirtis – supažindinti su didele rizika ir pavojais, kuriuos migrantai patiria mėgindami neteisėtais būdais pasiekti ES, įskaitant neteisėtų kelionių jūra pavojus ir neteisėtai migrantus gabenančių ir prekeivių žmonėmis keliamas grėsmes, ir padėti juos geriau suvokti.

Pasinaudojant ankstesnėmis ES ir valstybių narių iniciatyvomis reikėtų ieškoti naujų būdų, kad tokia informacija pasiektų kuo daugiau galimų migrantų kilmės ir tranzito šalyse, ypatingą dėmesį skiriant Afrikos šalims ir tam tikroms šalims Artimuosiuose Rytuose ir Azijoje.

Vykdam tokias kampanijas taip pat turėtų būti informuojama apie teisėtos migracijos galimybes. Informavimo kampanijos turėtų būti vykdomos taip pat pasitelkiant išeivių tinklus ir visų pirma palaikant partnerystės ryšius su trečiųjų šalių valdžios institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis ir NVO.

Imantis tokių veiksmų turėtų būti naudojamas ES imigracijos portalu ir kitais informacijos skleidimo būdais.

1.7. 2014 m. surengus viešąjį konkursą, 2015 m. bus sukurtas SEAHORSE Viduržemio tinklas, į kurį bus įtrauktos ES Viduržemio jūros regiono valstybės narės ir Šiaurės Afrikos šalys. Šiame tinkle dalyvaujančios šalys galės tiesiogiai beveik tikruoju laiku palydoviniu ryšiu keistis faktine informacija apie nelaimes ir patrulius. Turėtų būti dedama daugiau pastangų, kad šiame tinkle dalyvautų visos susijusios Šiaurės Afrikos šalys (būtent Tunisas, Alžyras ir Egiptas)<sup>6</sup>.

1.8. Įgyvendinant FRONTEX ir EUROSUR teisinius pagrindus, turėtų būti svarstomos galimybės išvykimo šalis įtraukti į jūrų stebėjimo operacijas. Šį veiksma turėtų papildyti dialogai ir pagalba, kuriais siekiama skatinti trečiąsias šalis ir stiprinti jų pajėgumus: 1) kilmės šalyse kovoti su neteisėtai asmenis gabenančių nusikaltėlių tinklais ir taip užkirsti kelią pavojui, kurį migrantams kelia tokie asmenys; 2) stiprinti sausumos sienų ir pakrančių kontrolę; 3) sukurti mechanizmus, pagal kuriuos neteisėti migrantai būtų saugiai grąžinami į artimiausią ir saugiausią išvykimo punktą.

Kai įmanoma ir tinkama<sup>7</sup>, reikėtų pakartoti tam tikrų valstybių narių vykdytas bendro patruliavimo trečiųjų šalių teritoriniuose vandenyse operacijas. Be to, svarbus vaidmuo teks FRONTEX, kuris pagal savo įgaliojimus remis pirmiau minėtų veiksmų, visų pirma susijusių su pajėgumų stiprinimu, įgyvendinimą. Šiuo požiūriu svarbu užtikrinti sinergijas su kitomis ES Šiaurės Afrikos regione įgyvendinamomis pajėgumų stiprinimo priemonėmis.

1.9. Remiantis esamų gebėjimų ir poreikių vertinimu turėtų būti svarstoma galimybė stiprinti Šiaurės Afrikos jūrinių valstybių pajėgumus atlikti paieškos ir gelbėjimo darbus.

1.10. Turėtų būti gerinamas ES valstybių narių ir Afrikos valstybių tarpusavio keitimasis strateginės reikšmės ir taktiniais duomenimis. Šiomis aplinkybėmis puikus pavyzdys būtų Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklo veiklos rezultatai. Reguliariai turėtų būti rengiamos bendros rizikos analizės ataskaitos.

1.11. Kad ES galėtų pasiekti visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą tikslų, įskaitant derybas dėl readmisijos susitarimų ir visišką jų įgyvendinimą, tarptautinės apsaugos sistemų tobulinimą ir kovą su neteisėtu migrantų gabenimu ir nusikaltėlių tinklais, palaikant politinį dialogą ir įgyvendinant diplomatines iniciatyvas, įskaitant bendrus demaršus<sup>8</sup>, turėtų būti naudojamos visos ES ir valstybių narių lygmens paskatos ir

---

<sup>6</sup> Palaikomas bendradarbiavimas pakrantės apsaugos srityje taip pat gali padėti skatinti ES ir Šiaurės Afrikos šalių dialogą.

<sup>7</sup> Vykdamas visus šios srities veiksmus turėtų būti paisoma pagrindinių teisių, įskaitant negrąžinimo principą.

<sup>8</sup> Siekiant didinti ES ir nacionalinio lygmens išorės veiksmų nuoseklumą, ES delegacijų, esančių į beviltišką padėtį patekusių migrantų kilmės šalyse, vadovai, jei tinkama, su ES valstybių narių ambasadoriais, turėtų rengti bendrus demaršus atsakingoms nacionalinėms institucijoms. Tokie demaršai turėtų būti koordinuoti rengiami su EIVT, Komisija ir susijusiomis valstybėmis narėmis.

svertai. Tokios iniciatyvos turėtų būti įgyvendinamos su pagrindinėmis neteisėtos migracijos tranzito ir kilmės šalimis Afrikoje ir Azijoje. Šiomis aplinkybėmis reikėtų svarstyti galimybes bendradarbiavimą šiais klausimais įtraukti į platesnio masto paskatomis pagrįstą požiūrį<sup>9</sup>. Tokių veiksmų rezultatus turėtų papildyti atitinkamos nustatytos FRONTEX koordinuojamos operacijos, kuriomis būtų palengvinamas grįžimo procesas.

Remiantis šiuo pagrindu su atitinkamomis trečiosiomis šalimis taip pat turėtų būti rengiamos priemonės, kurios padėtų veiksmingiau nustatyti grąžinamų asmenų tapatybę ir išduoti naujus dokumentus. Dedant tokias pastangas daugiau dėmesio turėtų būti skiriama pagrindinėms neteisėtos migracijos kilmės šalims. Pasiekti šio tikslo būtų galima plačiau naudojant ES *laissez passer* (standartinį kelionės dokumentą išsiuntimo tikslais).

1.12. Rengiantis 2014 m. balandžio mėn. vyksiančiam ES ir Afrikos aukščiausio lygio susitikimui ir 2014 m. antrąjį pusmetį vyksiančiai ketvirtajai Europos ir Afrikos ministrų konferencijai migracijos ir vystymosi klausimais (Rabato procesas) turėtų būti numatytos konkrečios ir išsamios diskusijos migracijos tema, kurios, be kita ko, apimtų savanorišką grįžimą, readmisiją, reintegraciją, priėmimą, tarptautinę apsaugą, kovą su neteisėtu migrantų gabenimu ir nusikaltėlių tinklais, pajėgumų stiprinimą, migrantų žmogaus teises ir pagrindines neteisėtos migracijos priežastis.

Kad EUROMED regioninio projekto „Migracija“ ir „Policija“ naujos kartos programos, kurios bus pradėtos įgyvendinti 2014 m., taptų veiksmingesne dialogo ir bendradarbiavimo palaikymo platforma, jas vykdant turėtų būti deramai atsižvelgta į vertinimus. Be to, reikėtų stiprinti dvišalius ir atitinkamus regioninius dialogus su Užsachario Afrikos šalimis. Šiomis aplinkybėmis padedant valstybių narių paskirtiems ekspertams ir kai tinkama laikantis geriausios Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) parengtos praktikos, šalys partnerės turėtų būti skatinamos priimti ir įgyvendinti integruoto sienų valdymo srities nacionalines priemones, kuriomis siekiama kovoti su neteisėtai migrantus gabenančiais asmenimis.

1.13. Galėtų būti numatyta speciali programa, kurią įgyvendinant pasinaudojama esamomis šios srities iniciatyvomis, pvz., ES finansuojama WAPIS (Vakarų Afrikos policijos informavimo sistema, kurią įgyvendina Interpolas), ir kuria būtų skatinama palaikyti policijos bendradarbiavimą ir remti Afripolą, kad būtų koordinuojami nacionalinės policijos informacijos rinkimo ir tyrimo pajėgumai Afrikoje, be kita ko, kovoti su prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu. Šiuo požiūriu svarbi Interpolo, UNODC ir kitų atitinkamų organizacijų parama. Tokia programa būtų užtikrinta sinergija su Afrikos Sąjungos Sienų programa.

---

<sup>9</sup> Žr., pvz., AKR šalių readmisijos įsipareigojimų pagal ES ir AKR šalių partnerystės susitarimą (Kotonu susitarimą) vykdymą.

1.14. Būtina užtikrinti spartų ir veiksmingą neteisėtų migrantų grąžinimą žmoniškomis ir orumą užtikrinančiomis sąlygomis visiškai laikantis ES Pagrindinių teisių chartijos, atitinkamų ES *acquis* nuostatų ir tarptautinių žmogaus teisių standartų, kai įmanoma skatinant savanorišką grąžinimą. Tam tikromis sąlygomis ir kaip papildoma priemonė turėtų būti teikiama didesnė finansinė ir techninė pagalba, kad būtų remiama socialinė ir ekonominė grąžintų ir (arba) grąžtančių asmenų reintegracija ir užtikrinta veiksminga grąžinimo sistema bendradarbiaujant su nacionalinėmis valdžios institucijomis. Teikiant finansinę ir techninę pagalbą labai svarbu nekurti struktūrų, kurios būtų panašios į atitinkamos trečiosios šalies struktūras, ir išvengti neteisėtą migraciją skatinančių veiksmų. Jei įmanoma, pirmenybė turėtų būti teikiama grąžinimui į kilmės, o ne į tranzito šalis.

1.15. Padedant ES Teisingumo ir vidaus reikalų agentūroms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams (IOM, NVO), atsižvelgiant į remiamo savanoriško grąžimo programų turinį, įskaitant reintegracijos priemones ir iniciatyvas, kurias kiekviena valstybė narė įgyvendina kilmės ar tranzito šalių atžvilgiu, kad būtų užtikrintas ilgalaikis neteisėtų migrantų grąžimas, bus plėtojamas valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas ir (arba) keitimasis informacija ir sinergijos. Nuo 2014 m. toks bendradarbiavimas bus palaikomas pasitelkiant Europos migracijos tinklą.

## **2) Regioninės apsaugos programos, perkėlimas į Europos Sąjungą ir daugiau galimybių teisėtai patekti į Europą**

Asmenims, kuriems reikalinga apsauga, perkėlimu į ES suteikiama galimybė saugiai atvykti į Europos Sąjungą išvengiant pavojingos kelionės Viduržemio jūra. Todėl turėtų būti skatinama taikyti šią priemonę drauge su veiksmais, kuriais didinamas pabėgėlių trečiosiose šalyse savarankiškumas, padedantis rasti ilgalaikių sprendimų.

Taip pat turėtų būti svarstoma, kaip suteikti daugiau teisėto judumo galimybių studijų ir darbo tikslais ir numatyti alternatyvius galimų prieglobsčio prašytojų atvykimo būdus.

2.1. Siekiant gerinti pabėgėlių padėtį vietos lygmeniu, būtina diegti ir stiprinti regionines apsaugos programas (RAP). Jau įgyvendinamos RAP, tokios kaip Šiaurės Afrikoje (Libijoje, Tunise ir Egipte) ir Somalio pusiasalyje (Kenijoje, Džibutyje), turėtų būti sustiprintos ir apimti kitas svarbiausias šalis, visų pirma Sahelio regione. Be to, siekdama ilgalaikių sprendimų, susijusių su krize Sirijoje, ES šiuo metu rengia naują Regioninę vystymosi ir apsaugos programą (RVAP), skirtą Libane, Jordanijoje ir Irake esantiems pabėgėliams.

Kad naujos regioninės apsaugos programos būtų sėkmingai įgyvendintos, būtinas įsipareigojimas ilgesniu laikotarpiu ir ES bei nacionalinio lygmens finansavimas. Dabartiniais ištekliais ir Prieglobsčio ir migracijos fondo finansinėmis priemonėmis užtikrintas tik dalinis finansavimas. Jis turi būti papildytas kitais ES vystymosi pagalbos

ir valstybių narių finansavimo ištekliais. Be to, įgyvendinant RAP ir (arba) RVAP su trečiųjų šalių nacionalinėmis valdžios institucijomis ir regioniniu lygmeniu taip pat turėtų būti palaikomas tvirtas politinis dialogas ir ginami pabėgėlių interesai, susiję su jų apsauga, ir sprendžiamos ilgalaikės problemos.

Turėtų būti koordinuojami RAP regioninio pobūdžio ir su konkrečiomis šalimis susiję komponentai, o ES valstybės narės ir ES delegacijos turėtų užtikrinti jų planavimą ir įgyvendinimą. Svarbiausi partneriai šioje srityje bus UNHCR ir kitos tarptautinės organizacijos, o kai tinkama, įgyvendinant programas turėtų dalyvauti NVO. Prireikus bus skatinamas EASO ir tikslinių šalių bendradarbiavimas daugiausia dėmesio skiriant mokymui ir pajėgumų stiprinimui.

Bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis (pvz., IOM) ir NVO turėtų būti įgyvendinamos panašios iniciatyvos, kuriomis būtų lengvinamas Šiaurės Afrikos šalyse į beviltišką padėtį patekusių migrantų remiamas savanoriškas grįžimas ir reintegracija, taip pat stiprinami šalių pajėgumai geriau valdyti grįžimo ir reintegracijos procesus<sup>10</sup>.

2.2. Valstybės narės skatinamos didinti dabartinius su perkėlimu į ES susijusius įsipareigojimus, kad būtų sprendžiamos ilgalaikės į beviltišką padėtį patekusių pabėgėlių problemos ir vykdoma jų prevencija. 2012 m. dvylika valstybių narių į Europos Sąjungą perkėlė 4 930 asmenų<sup>11</sup>. Perkėlimo į ES procese jau dalyvaujančios šalys turėtų svarstyti galimybę didinti nustatytas kvotas, o kitos valstybės narės turėtų įsitraukti į šį procesą, kad ES galėtų priimti didesnius perkėlimo į ES įsipareigojimus pasauliniu mastu. Šiomis aplinkybėmis perkėlimą į ES raginama strategiškai naudoti įgyvendinant Sąjungos perkėlimo į ES programą ir teikiant ES finansavimą iš Prieglobsčio ir migracijos fondo lėšų.

2.3. Komisija pasirengusi bendradarbiaudama su UNHCR suorganizuoti konferenciją pažeidžiamiausių pabėgėlių iš Sirijos perkėlimo į ES klausimais. Konferencija galėtų įvykti pirmąjį 2014 m. pusmetį ir paskatinti perkėlimo į ES veiksmus ir ES valstybėse narėse, ir visame pasaulyje.

2.4. Persvarstydamą būsimus vidaus reikalų srities prioritetus nustojus galioti Stokholmo programai, Komisija svarstys tolesnes galimybes užtikrinti saugų atvykimą į ES. Galėtų būti parengtos: a) gairės dėl bendro požiūrio į dėl humanitarinių priežasčių išduodamus leidimus ir (arba) vizas; b) galimybių studija dėl galimo bendro prašymų suteikti apsaugą nagrinėjimo už Europos Sąjungos ribų nedarant poveikio galiojančiai teisei pasinaudoti prieglobsčio procedūra ES. Atliekant tokias užduotis turėtų būti įtrauktos EASO, FRA ir FRONTEX, prireikus – UNHCR, ILO arba IOM.

---

<sup>10</sup> Galėtų būti svarstoma galimybė daugelyje šalių, per kurias driekiasi migracijos maršrutai, IOM įkurtus Migracijos išteklių ir reagavimo centrų įkurti ir centriniuose ir rytų Viduržemio jūros regionuose, per kuriuos driekiasi migracijos maršrutai.

<sup>11</sup> Čekija, Danija, Vokietija, Airija, Ispanija, Prancūzija, Lietuva, Nyderlandai, Portugalija, Suomija Švedija, Jungtinė Karalystė (šaltinis – Eurostatas).

2.5. ES ir valstybės narės turėtų toliau nagrinėti, kaip suteikti migrantams galimybių teisėtai patekti į Europą. Suteikus daugiau tokių galimybių bus lengviau kovoti su piktnaudžiavimu ir neteisėta migracija. Pvz., įgyvendinus direktyvą dėl sezoninių darbuotojų, būtų nustatytos aiškos priėmimo sąlygos, suteiktas saugumą garantuojantis teisinis statusas, kad sezoniniai darbuotojai būtų apsaugoti nuo išnaudojimo, ir sukurta pirma ES apykaitinės migracijos programa, pagal kurią tam tikromis sąlygomis migrantai galėtų sugrįžti kitais metais. Direktyva dėl studentų, tyrėjų ir kitų grupių, dėl kurios šiuo metu vyksta derybos, taip pat galėtų būti naudinga nustatant aiškias priėmimo sąlygas ir statusą.

### 3) Kova su prekyba žmonėmis, neteisėtu migrantų gabenimu ir organizuotų nusikaltėlių tinklais<sup>12</sup>

Tarptautiniai organizuotų nusikaltėlių tinklai naudojami migrantų troškimu siekti geresnio gyvenimo. Todėl ES imsis naujų ryžtingų veiksmų kovodama su organizuotų nusikaltėlių tinklais, įskaitant neteisėtai migrantus gabenančių asmenų tinklus, drauge su valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, FRONTEX, Europolu, EASO ir Interpolu kurdama naujas iniciatyvas.

Vykdam tą veiklą daugiausia dėmesio visų pirma bus skiriama tam, kad būtų įgyvendinami ir stiprinami neseniai Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos pagal ES politikos ciklą, susijusį su tokiais sunkiais ir organizuotais tarptautiniais nusikaltimais kaip neteisėta migracija, įskaitant neteisėtą migrantų gabenimą ir prekybą žmonėmis, priimti prioritetai. Remdamasi šiais veiksmais, ES remia tolesnes pajėgumų stiprinimo programas, kuriomis siekiama kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis Šiaurės Afrikos šalyse, kurios yra svarbiausios kilmės šalys ir pirmosios prieglobsčio šalys. Rengiant mokymą trečiosiose šalyse turėtų būti remiamas bendradarbiavimas įvairiose srityse, įskaitant teisėsaugos institucijų ir teisminių institucijų bendradarbiavimą.

Taip pat reikės atsižvelgti į vykstančius svarstymus apie tinkamų BSGP priemonių naudojimą, kad būtų remiama kova su nusikaltėlių organizacijomis trečiosiose šalyse.

#### Veiksmai

3.1. Europolas turėtų stiprinti vykdomą veiklą ir koordinuoti atitinkamų ES agentūrų, kurių veikla susijusi su neteisėtu žmonių gabenimu ir kova su organizuotu nusikalstamumu, veiksmus<sup>13</sup>. Pagal analizei skirtų darbo bylų, susijusių su sunkiais organizuotais nusikaltimais, ir visų pirma su kontrolės punktu susijusio ryšių centro, kuris Europole atsakingas už kovą su neteisėtu migrantų gabenimu, administracinę ir teisinę sistemą galėtų būti sukurta speciali grupė.

3.2. 2013 m. gruodžio mėn. dalyvaujant valstybėms narėms ir ES agentūroms bus priimtas sprendimas dėl dviejų EMPACT (Europos tarpdisciplininės kovos su nusikalstamumo grėsmėmis platformos) veiksmų planų dėl kovos su neteisėta migracija ir prekyba žmonėmis, įskaitant kovą su neteisėtu migrantų gabenimu pagal politikos ciklą; veiksmų planai bus pradėti įgyvendinti 2014 m. sausio mėn.

<sup>12</sup> Neteisėtas migrantų gabenimas (pvz., pagalba neteisėtai atvykti, vykti tranzitu arba gyventi) ir prekyba žmonėmis yra susiję reiškiniai, tačiau nereikėtų jų painioti. Visų pirma prekyba žmonėmis apima jos apibrėžtyje minimų priemonių naudojimą („grasinant arba panaudojant jėgą ar kitokią prievartą, pagrobiant, sukčiaujant arba apgaule, piktnaudžiaujant padėtimi arba pasinaudojant asmens pažeidžiamumu, duodant arba gaunant pinigų ar naudos siekiant kitą asmenį kontroliuojančio asmens sutikimo“) išnaudojimo tikslais, bet ji nebūtinai yra susijusi su sienos kirtimu arba fiziniu vežimu, kurie būdingi neteisėtam žmonių gabenimui.

<sup>13</sup> Europolo įgaliojimai šioje srityje sustiprinti šiuo metu atliekant Europolo reglamento peržiūrą.

3.3. Turėtų būti parengtas išsamus ES planas, į kurio įgyvendinimą būtų įtraukti visi suinteresuotieji subjektai, susiję su kova su neteisėtu migrantų gabenimu, ir kuris apimtų žmogaus teisių aspektą laikantis ES Pagrindinių teisių chartijos. Strategija apims sustiprintą praktinį bendradarbiavimą, valstybių narių bei ES agentūrų keitimąsi informacija ir glaudesnį bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir atitinkamomis regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis (pvz., UNODC).<sup>14</sup> Šiomis aplinkybėmis svarbus vaidmuo teks kilmės ir tranzito šalyse esantiems imigracijos ryšių palaikymo pareigūnams.

Šiomis aplinkybėmis gairės dėl skirtingų aspektų, susijusių su kova su neteisėtu migrantų gabenimu, galėtų būti parengtos ir ES, ir nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į JT veiksmus šioje srityje.

Jau taikomos valstybių narių ir trečiųjų šalių operatyvinio bendradarbiavimo priemonės, pvz., ryšių palaikymo pareigūnai ir jungtinės operacijos, turėtų būti veiksmingiau naudojamos pasitelkiant Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinį komitetą<sup>15</sup>.

3.5. Valstybių narių, kurioms padarytas poveikis, atsakingos nacionalinės valdžios institucijos skatinamos sistemingai teikti susijusią informaciją, įskaitant asmens duomenis, Europolui, kad būtų remiama kova su neteisėtos imigracijos tarpininkais. FRONTEX ir Europolas nedelsdami turėtų sudaryti susitarimą dėl veiklos, kuris padėtų keistis asmens duomenimis kovojant su tarpvalstybine nusikalstama veikla<sup>16</sup>.

3.6. Stiprinant Europolo agentūrų tarpusavio veiklos koordinavimą EASO turėtų įgyvendinti bandomąjį projektą valstybėje narėje, kad daugiau sužinotų apie neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis maršrutus.

3.7. ES turėtų politiškai remti regioninės konferencijos pagal Bendrą Afrikos ir ES kovos su prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu strategiją organizavimą 2014 m.

3.8. Komisija atliks ES acquis nuostatų, susijusių su pagalba neteisėtai atvykti, vykti tranzitu arba gyventi, vertinimą ir svarstys galimybę jas pakeisti, veiksmingą kovą su neteisėtu migrantų gabenimu siekdama suderinti su poreikiu išvengti humanitarinės

---

<sup>14</sup> Surinkta šios srities informacija taip pat galėtų būti panaudota siekiant geriau nustatyti užsienio kovotojus ir užkirsti kelią jų kelionėms (visų pirma į Siriją), kurių tikslas – prisijungti prie džihado kovotojų, arba jų grįžimui.

<sup>15</sup> Tokius veiksmus prireikus gali tekti derinti su vykstančiais svarstymais dėl konkrečių rezultatų įgyvendinimo siekiant 2014 m. pradžioje parengti komunikatą dėl Europos jūrų apsaugos strategijos.

<sup>16</sup> Kai tai leidžiama pagal EUROSUR reglamentą, duomenis, išskyrus asmens duomenis, Europolas turėtų pateikti EUROSUR.



pagalbos kriminalizavimo. Turėtų būti primintas tarptautinis įsipareigojimas dėl migrantų gelbėjimo įvykus nelaimei jūroje<sup>17</sup>.

#### **4) Griežtesnis sienų stebėjimas, padedantis geriau suvokti padėties jūroje vaizdą, užtikrinti apsaugą ir gelbėti migrantų gyvybę Viduržemio jūroje**

Pastaraisiais metais Viduržemio jūroje įvyko nemažai nelaimių, nusinešusių kelių tūkstančių migrantų, mėginusių pasiekti Europos krantus, gyvybę. Pagirtinos regiono valstybių narių pastangos ir tam tikrais atvejais FRONTEX teikta parama, padėjusios išgelbėti tūkstančius žmonių. Tačiau šioms valstybėms narėms būtina labiau padėti ir jas remti.

FRONTEX užtikrinamas valstybių narių operatyvinio bendradarbiavimo Viduržemio jūroje koordinavimas labai svarbus užtikrinant veiksmingą sienų kontrolę regione, garantuojant pažeidžiamų asmenų apsaugą ir gelbėjant migrantų gyvybę. Europos Vadovų Taryba paragino sustiprinti FRONTEX operacijas. Šio tikslo būtų galima pasiekti pasinaudojant galimybėmis per EUROSUR aktyviau dalytis informacija apie padėties Viduržemio jūroje vaizdą.

#### **Veiksmai**

4.1. Drauge su atitinkamomis valstybėmis narėmis FRONTEX sustiprino pajėgumus kontroliuoti Viduržemio jūros regiono jūrų sienas, kurios yra Europos Sąjungos išorės sienos. Pvz., nuo lapkričio mėn. sustiprinta jungtinė operacija „Hermes“, tinkamai atsižvelgiant į galimus migracijos srautų pokyčius, susijusius su metų laikais. Tai pavyko padaryti pagal operaciją „Lampedūza“ skyrus papildomą finansavimą (2013 m. FRONTEX biudžetas papildytas 7,9 mln. EUR).

Remiantis šiais laimėjimais tikslas yra nuo 2014 m. pavasario pradėti laikytis įvairiems suinteresuotiesiems subjektams skirto visapusiško ir koordinuoto požiūrio į FRONTEX valdomas sienų stebėjimo operacijas Viduržemio jūroje (nuo Kipro iki Ispanijos), daugiausia dėmesio skiriant pagrindiniams migracijos maršrutams. FRONTEX operacijų stiprinimą pagal FRONTEX pateiktą koncepciją 2014 m. turėtų toliau vertinti darbo grupė<sup>18</sup>.

Nacionalinio lygmens sienų stebėjimo veiksmai turėtų būti visapusiškai derinami su FRONTEX vykdomomis operacijomis ir būti Europos patrulių tinklo dalimi. Informacija

<sup>17</sup> Šiomis aplinkybėmis iš pat pradžių reikėtų aiškiai nustatyti, kad pagal tarptautinę teisę laivo kapitonas privalo laikytis Gelbėjimo koordinavimo centrų išduotų įsakymų.

<sup>18</sup> Priimančiosios valstybės narės raginamos imtis tinkamų priemonių, kad jungtinėse operacijose dalyvaujančios valstybės narės kiek įmanoma būtų atleistos nuo PVM mokėjimo.

apie tokius veiksmus, neatsižvelgiant į tai, kokia institucija juos vykdo, atitinkamos valstybės narės nacionalinis koordinavimo centras turėtų dalytis per EUROSUR tinklą.

Valstybių narių vykdomos operacijos taip pat galėtų būti sustiprintos atsižvelgiant į Italijos iniciatyvą „Mare Nostrum“. Tokios iniciatyvos turėtų būti papildomo pobūdžio ir koordinuojamos su FRONTEX operacijomis<sup>19</sup>.

FRONTEX koordinuojamas sienų stebėjimo operacijas sustiprinus valstybių narių oro ir jūrų ginkluotųjų pajėgų kariniais ištekliais, kurie būtų naudojami pagal nacionalinę teisę ir kaip civilinės teisėsaugos pajėgumai, būtų galima geriau suvokti padėties vaizdą, anksčiau lokalizuoti neteisėtus migrantus jūroje ir taip užtikrinti veiksmingesnę gyvybę nusinešančių nelaimių prevenciją. Todėl reikėtų skatinti stiprinti operacijas pagal bendrą FRONTEX ir EUROSUR reglamentų teisinį pagrindą, kuris būtų taikomas naudojamiems kariniams ištekliais.

Kaip nurodyta 1.8 pastraipoje, FRONTEX turėtų siekti kuo labiau įtraukti Viduržemio jūros trečiąsias šalis.

4.2. Europos Parlamentas ir Taryba raginami paspartinti derybas dėl reglamento, kuriuo nustatomos išorės jūrų sienų stebėjimo vykdant FRONTEX agentūros koordinuojamą operatyvų bendradarbiavimą taisyklės, pasiūlymo, kad iki šių metų pabaigos būtų surengtas pirmas trišalis dialogas.

4.3. EASO turėtų aktyviau dalyvauti nustatant ir tikrinant prieglobsčio prašytojus, kurie priklauso mišriam migracijos srautui, palaikant partnerystės ryšius su FRONTEX ir visiškai laikantis atitinkamų agentūrų įgaliojimų.

4.4. 2013 m. gruodžio 2 d. pradėjo veikti Europos sienų stebėjimo sistema (EUROSUR) ir bus atidžiai stebima, kaip ji įgyvendinama ir kaip ja visapusiškai naudojasi valstybės narės ir FRONTEX. Svarbiausi susiję elementai – keitimasis informacija beveik tikruoju laiku, reguliarus dalijimasis žvalgybine informacija ir glaudus agentūrų tarpusavio bendradarbiavimas nacionaliniu ir ES lygmenimis. Taip pat svarbu naudotis šiuolaikines stebėjimo technologijas, pvz., telkti duomenis, gautus iš pranešimo apie laivus sistemų, ir palydovų vaizdus.

4.5. Todėl 2014 m. turėtų būti svarstoma, kaip toliau stiprinti agentūrų tarpusavio bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija pagal EUROSUR, kad būtų gerinami Europos padėties vaizdai<sup>20</sup>. Pagal EUROSUR reglamento reikalavimus taip pat galėtų būti

---

<sup>19</sup> Operacijos, kurios nepatenka į FRONTEX reglamento taikymo sritį, vis tiek turi būti vykdomos visiškai laikantis Pagrindinių teisių chartijos ir visų pirma *negrąžinimo* principo.

<sup>20</sup> Šiuos veiksmus galėtų papildyti dedamos pastangos sukurti ES jūrų sričiai skirtą bendrą informacijos mainų aplinką. Bendra dalijimosi informacija aplinka (CISE), kurią šiuo metu bendrai plėtoja Europos Komisija ir ES bei EEE valstybės narės, taip pat numatyta trečiuoju EUROSUR etapu (COM(2008) 68).

numatyta, kad toje vietovėje jau esantys valstybių narių laivai galėtų suteikti pagalbą<sup>21</sup>. Turėtų būti dedama pastangų, kad būtų griežčiau stebimi žinomi neteisėtų migrantų išvykimo punktai visame Viduržemio jūros regione, įskaitant veiklą uostuose ir pakrantėse, kurie naudojami kaip neteisėtų migrantų susibūrimo centrai. Nedidelių laivų buvimo vietos nustatymas ir sekimas bus užtikrinamas pagal EUROSUR naudojantis būsimos „Copernicus“ programos finansine parama, taip pat bus atliekami bandymai pagal vykdomus 7 bendrosios programos mokslinių tyrimų projektus, pvz., „Perseus“, „Closeye“, „Lobos“ ir „Sagres“ ir naudojantis Europos Komisijos Bendro mokslinių tyrimų centro teikiama technine pagalba ir konsultacijomis<sup>22</sup>.

Šiomis aplinkybėmis padėties vaizdą Viduržemio jūroje galėtų padėti gerinti tinkamesnis agentūrų tarpusavio bendradarbiavimas. Remiantis FRONTEX, Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA)<sup>23</sup> ir ES palydovų centro<sup>24</sup> susitarimu dėl paslaugų lygio, daugiau laivo padėties nustatymo ir Žemės stebėjimo duomenų galėtų būti surenkama svarbiausiose srityse. Šie ir kiti operacijoms skirti susiję duomenys, įskaitant duomenis iš laivų, turėtų būti įtraukiami į įvairius EUROSUR padėties vaizdus. Palaikant agentūrų (FRONTEX, Europolo, EMSA) tarpusavio bendradarbiavimą, žvalgybine informacija turėtų būti naudojama vykstant platesnio masto stebėjimą.

4.6. Nacionaliniu lygmeniu ir prireikus skelbiant informaciją jūrininkams, komercinių ir žvejybinių laivų kapitonai turėtų būti raginami vykdyti įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę (JT jūrų teisės konvenciją, SOLAS konvenciją ir SAR) padėti nelaimės ištiktiems migrantus gabenantiems laivams ir apie juos pranešti atitinkamomis valstybės narės valdžios institucijoms. Taip pat turėtų būti viešai patikinta, kad kapitonom bus visada leidžiama sparčiai išlaipinti migrantus ir kad jie nepatirs jokių neigiamų teisinių pasekmių suteikę tokią pagalbą, jei elgsis sąžiningai. Toks raginimas turėtų būti politiškai remiamas Europos lygmeniu.

---

<sup>21</sup> EUROSUR reglamentu reikalaujama, kad nacionalinės padėties vaizdo sistemoje, skirtoje EUROSUR, būtų pateikta informacija apie teisėsaugos misijai padedančių karinių išteklių vietą, statusą bei rūšį. Susipažinti su tokia informacija gali būti leidžiama tik tuo atveju, jei informaciją žinoti būtina.

<sup>22</sup> Ilgesniu laikotarpiu navigacijos palydovinė sistema „Galileo“ ir signalų tikslinimo sistema EGNOS (Europos geostacionarinė navigacinė tinklo sistema) taip pat galėtų padėti gerinti padėties vaizdą Viduržemio jūroje.

<sup>23</sup> Pasirašytas 2013 m. balandžio mėn.

<sup>24</sup> Turi būti pasirašytas 2014 m. pradžioje.

## 5) Pagalba didelį migracijos spaudimą patiriančioms valstybėms narėms ir solidarumas su jomis<sup>25</sup>

Atsakomybė ir solidarumas yra glaudžiai susiję. Valstybių narių atsakomybė – investuoti ir stiprinti pajėgumus užtikrinti lanksčias ir veiksmingas nacionalines prieglobsčio, migracijos ir priėmimo sistemas, atitinkančias ES *acquis*. Taip pat turi būti stiprinami pajėgumai valdyti staigų ir išaugusį spaudimą. Pagalba ir solidarumas yra labai svarbūs siekiant sumažinti visoje ES valstybėms narėms tenkantį spaudimą. Prie Lampedūzos įvykusi nelaimė yra tik dalis didesnės problemos ir visoms valstybėms narėms, kurioms tenka didelis migracijos spaudimas, turėtų būti skiriama pagalba.

Todėl valstybės narės turėtų nedelsdamos perkelti ir įgyvendinti peržiūrėtas prieglobsčio *acquis* nuostatas ir laikytis 2012 m. kovo mėn. Tarybos išvados, pagrįstose Komisijos komunikatu dėl didesnio ES vidaus solidarumo, nustatyto požiūrio. Valstybės narės turėtų pasinaudoti EASO šiuo tikslu parengtomis paramos priemonėmis.

FRONTEX koordinuojamos jungtinės operacijos, jau aptartos pagal ketvirtą veiksmų kryptį, taip pat yra svarbus solidarumo ženklas.

Tolesnės praktinio bendradarbiavimo iniciatyvos galėtų būti parengtos siekiant padėti migracijos spaudimą patiriančioms valstybėms narėms valdyti migracijos srautus ir užtikrinti, kad prieglobsčio prašymai būtų greitai ir tinkamai vertinami. Šioje srityje taip pat gali būti naudingas ES finansavimas. Todėl turėtų būti stiprinamas nenumatytų atvejų planavimas, kad kai įmanoma būtų išvengta krizių, o įvykus nelaimėms jos būtų valdomos.

### Veiksmai

5.1. Komisija skyrė iki 30 mln. EUR finansavimą (įskaitant finansavimą nepaprastosios padėties atveju) IT remti ir pagal FRONTEX įgaliojimus sienų stebėjimo operacijoms vykdyti. Kitoms valstybėms narėms skirta apie 20 mln. EUR, kad būtų mažinamas didėjantis spaudimas ES lygmeniu ir sprendžiama nepakankamų nacionalinių pajėgumų problema. Toks finansavimas padės stiprinti priėmimo, prašymų nagrinėjimo, tikrinimo ir registravimo pajėgumus ir vykdyti su sienų valdymu susijusią veiklą. Kai tinkama, finansavimą turėtų papildyti kiti operatyviniai veiksmai, pvz., EASO ir FRONTEX teikiama pagalba. Šiuo požiūriu svarbu nenumatytų atvejų planavimas ir krizių valdymas (5.3 punktas).

Šalys, į kurias atvyksta itin daug migrantų ir prieglobsčio prašytojų, taip pat gali prašyti pagalbos pagal Europos civilinės saugos mechanizmą<sup>26</sup>.

<sup>25</sup> 2014–2020 m. DFP valstybių narių nacionalinėse programose, kurios netrukus bus rengiamos ir teikiamos, turėtų būti nustatyti tokie prioritetai, kad pradėjus veikti atitinkamiems finansavimo mechanizms būtų užtikrintas būtinas finansavimas.

5.2. Pasinaudodamos finansinėmis būsimos Migracijos ir prieglobsčio fondo paskatomis, valstybės narės turėtų savanoriškai įsipareigoti perkelti ES viduje daugiau asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga. Perkėlimą ES viduje turėtų koordinuoti EASO, kad procesas vyktų greičiau ir būtų veiksmingesnis. Nedidelį migracijos spaudimą patiriančios valstybės narės raginamos išreikšti solidarumą šioje srityje. Svarbus vaidmuo šiuo požiūriu gali tekti tarptautinėms organizacijoms, pvz., UNHCR ir IOM.

5.3. Nenumatytų atvejų planavimo ir krizių valdymo veiksmai turėtų būti tęsiami ES lygmeniu ir plečiami, kad būtų dedamos pastangos sukurti tvirtas prieglobsčio ir migracijos sistemas valstybėse narėse. Šie veiksmai turėtų būti pagrįsti vertinimu, kuris atliktas atsižvelgiant į EASO, FRONTEX, FRA ir kitų organizacijų, pvz., UNCHR, IOM ir kitų veikėjų parengtų tendencijų analizių prognozes ir kitas *ad hoc* statistines ir analitines ataskaitas. Planuodama tokius su nenumatytų atvejų planavimu susijusius veiksmus Komisija turėtų rengti padėties kilmės šalyse vertinimo ataskaitas, kuriose būtų kuo plačiau aptariami su saugumu, sienų valdymu ir migracijos srautais susiję elementai<sup>27</sup>.

Kad būtų galima veiksmingai planuoti nenumatytus atvejus, valstybės narės turėtų nedelsdamos teikti duomenis Eurostatui, EASO, FRONTEX ir kitiems susijusiems veikėjams, taip pat laikytis kitų būtinų reikalavimų dėl papildomų duomenų.

5.4. EASO turėtų valstybėse narėse parengti pirmą projektą, susijusį su remiamu prieglobsčio prašymo nagrinėjimu. Prieglobsčio prašymai galėtų būti nagrinėjami sparčiau ir veiksmingiau, būtų sumažintas tam tikrų valstybių narių prieglobsčio sistemoms tenkantis spaudimas neperkeliant atsakomybės už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą ir laikantis galiojančios nacionalinės teisės sistemos.

---

<sup>26</sup> ECHO GD reagavimo į nelaimės centras koordinuoja 32 mechanizme dalyvaujančių šalių, įskaitant ES valstybes nares, savanoriškus įnašus natūra ir kvalifikuotų ekspertų konsultacijas. Dalyvavimas šiame mechanizme yra savanoriškas, todėl tai yra tik trumpalaikė laikina priemonė.

<sup>27</sup> Galėtų būti svarstomi šie mechanizmai: IOM su migracija susijusių krizių operatyvinė sistema (angl. *Migration Crisis Operational Framework*) ir Migracijos darbo grupė Rytų Afrikos migracijos maršruto ir Šiaurės Afrikos klausimais.